

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ФІЛОСОФІЯ

**підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

спеціальності	014 Середня освіта (Інформатика)
за освітньо-професійною програмою	Середня освіта (Інформатика)
мова навчання	Українська

Розробники:

Мартинов Р.С., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рецензенти:

Свіденська Г.М., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Алієва О.Г., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Силабус навчальної програми розглянуто і схвалено на засіданні кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Протокол № 10 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри

Федь В.А.

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

27. 06. 2022 р. протокол №9

Опис навчальної дисципліни

Філософія

Кількість кредитів	5 кредитів ECTS / 150 годин
Рік підготовки, семестр	2 рік підготовки, 3 семестр
Компонент освітньої програми	Обов'язковий компонент
Викладач	Мартинов Р.С., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Контактна інформація	martynovrs81@gmail.com +380953952462
Консультації	Онлайн консультації: за попередньою домовленістю в робочі дні з 8.30 до 16.00
Анотація навчальної дисципліни	Об'єкт вивчення навчальної дисципліни – світ у цілому та ставлення людини до цього світу Предмет вивчення навчальної дисципліни – онтологічні, гносеологічні, антропологічні, логічні та соціально-філософські виміри буття
Опис навчальної дисципліни	Метою вивчення навчальної дисципліни є забезпечення глибокого засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, високої світоглядної, методологічної та логічної культури здобувачів, спрямування їх на самостійні роздуми над найважливішими філософськими проблемами. Програмні компетентності: ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя. ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) ЗК12. Здатність застосовувати м'які навички (soft skills) в професійній діяльності. <i>Ключові слова:</i> філософія, онтологія, аксіологія, гносеологія, антропологія людини, суспільство, гуманізм, раціоналізм, логіка, істина, закон, категорія, парадигма, теорія, метод, методологія тощо. Очікувані результати навчання: ПРН 11. Здатний цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва. <i>Матеріали та ресурси:</i> <i>Рекомендована література:</i>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Адо П. Філософія як спосіб життя. Київ : Новий Акрополь, 2020. 280 с. 2. Гринів О. Нариси з історії філософії. Львів : Світ, 2018. 432 с. 3. Конверський А. Логіка. Підручник для студентів юридичних вишів. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 424 с. 4. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019. 596 с. 5. Скиртач В.М., Алієва О.Г., Мартинов Р.С. Трансформація філософського об'єкта в клінічному дискурсі філософствування ХХ століття:[моногр.] - 2-ге вид., доповн. Слов'янськ: ВЦ «Маторін», 2021. 100 с. 6. Філософія. Кредитно-модульний курс. / ред. Мозговой Л., Бичко І., Додонов Р. Київ : Центр навчальної літератури. 2-е вид. 2020. 456 с. 7. Хамітов Н. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від реторичного до практичного повороту. Київ : КНТ, 2018, 402 с. <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гьосле В. Кав'ярня мертвих філософів. Київ : Новий Акрополь, 2020. 256 с. 2. Пінкер Стівен. Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки та прогресу. Київ : Наш формат, 2019. 560 с. 3. Свааб Дік. Наш творчий мозок / пер. з нім. Святослава Зубченка. Київ : Клуб сімейного дозвілля, 2019. 463 с. 4. Фром Е. Мати або бути. Х : Книжковий Клуб "Клуб Сімейного дозвілля", 2020. 304 с. 5. Фуко М. Наглядати й карати. Народження в'язниці. Київ : Наш формат, 2020. 452 с. <p><i>Платформи та сервіси дистанційного навчання: Moodle:</i> дистанційний курс «Філософія» http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2057</p> <p><i>Інформаційні ресурси в Інтернеті:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.htm 2. https://sokrat.online/index.php <p>мультимедійна апаратура, комп'ютер (ноутбук), бібліотечні фонди.</p>
Теми	<p>Тема 1. Сутність філософії та її роль у суспільстві.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Предмет і специфіка філософії. 1.2. Поняття і типи світогляду. 1.3. Функції та методи філософського знання. <p>Тема 2. Парадигми давньої і середньовічної філософії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Освітні парадигми давньої філософії. 2.2. Антична філософія. 2.3. Філософія середньовіччя. <p>Тема 3. Західноєвропейська філософія епохи Відродження і Нового часу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Філософія Відродження. 3.2. Філософія Нового часу. 3.3. Німецька класична філософія <p>Тема 4. Стратегії сучасної філософії</p>

	<p>4.1. «Філософія підозри» - радикальна зміна парадигмальних засад.</p> <p>4.2. Філософські основи теорії З.Фрейда. Неофрейдизм.</p> <p>4.3. Марксистська філософія. Постмарксизм.</p> <p>4.4. Філософія життя.</p> <p>Тема 5. Гуманістичний пафос вітчизняної філософії.</p> <p>5.1. Філософія українського гуманізму. Виникнення вітчизняної філософії.</p> <p>5.2. Філософія Г. С. Сковороди. "Філософія серця" П. Юркевича.</p> <p>5.3. Особливості розвитку філософії XIX - XX століть.</p> <p>Тема 6. Філософське вчення про буття (онтологія).</p> <p>6.1. Суть діалектики та догматизму. Основні закони та категорії діалектики.</p> <p>6.2. Категорія матерії, її світоглядне і методологічне значення.</p> <p>6.3. Основні форми буття</p> <p>Тема 7. Філософія пізнання (гносеологія).</p> <p>7.1. <u>Пізнання</u> як предмет філософського <u>аналізу</u>.</p> <p>7.2. Проблема істини у філософії.</p> <p>7.3. Специфіка, рівні і форми <u>пізнання</u>.</p> <p>Тема 8. Логіка в структурі пізнавального процесу. Значення логіки для інформатики</p> <p>8.1. Загальна характеристика логіки. Закони логіки.</p> <p>8.2. Поняття як форма раціонального мислення.</p> <p>8.3. Судження як форма раціонального мислення.</p> <p>8.4. Умовивід як форма раціонального мислення.</p> <p>Тема 9. Філософія свідомості.</p> <p>9.1. Психофізична проблема та її рішення.</p> <p>9.2. Значення філософії свідомості. Свобода волі.</p> <p>9.3. Основні рівні і форми свідомості.</p> <p>Тема 10. Філософська антропологія.</p> <p>10.1 Людина як предмет філософії. Проблема антропосоціогенезу.</p> <p>10.2. Співвідношення природного і соціального в людині.</p> <p>Тема 11. Соціальна філософія.</p> <p>11.1. Соціальна філософія: специфіка й завдання.</p> <p>11. 2. Філософські концепції розуміння суспільства.</p> <p>11.3. Україна на шляху європейської інтеграції (соціально-філософський аналіз).</p>
<p>Методичні поради для викладачів «Як навчати?»</p>	<p>Словесні методи: інтерактивні лекції (проблемні лекції, лекції-прес-конференції, візуалізовані лекції, бінарні лекції, лекції з помилками (лекції-провокації), лекції-дискусії, відеолекції, лекції з паузами), евристична бесіда (система заздалегідь визначених запитань, які сприяють активному засвоєнню студентами системи фактів, нових понять та закономірностей) тощо;</p> <p>Практичні методи: практичні заняття (виконуються практичні вправи за певним зразком), навчальні дискусії по проблемах, робота в малих групах, мозкова атака, робота в парах;</p> <p>Наочні методи: методи спостереження, ілюстрації, демонстрації;</p> <p>Робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату;</p> <p>Відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання: дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані та ін.;</p>

	Самостійна робота: тестові, контрольні завдання, написання есе, перегляд відеолекцій тощо
Методичні поради для здобувачів «Як навчатися?»	Здобувачі опрацьовують теоретичний матеріали лекцій та презентацій; готуються до практичних занять. Види роботи здобувачів: робота над доповіддю, есе, науковим повідомленням, робота в парах, у групах, тематичні дебати, „мозкові штурми” тощо.
Оцінювання	<p>Методи і форми контролю:</p> <p><i>метод усного контролю:</i> основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване, усний контроль (під час опитування, бесіди, доповіді, читання тексту, повідомлення на задану тему та ін.);</p> <p>2) <i>метод письмового контролю</i> (контрольне завдання, тест у письмовій формі, есе, виклад матеріалу на задану тему в письмовому вигляді тощо);</p> <p>3) <i>метод тестового контролю</i>; 4) <i>комбінований контроль; презентація СРС.</i></p> <p>Оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни «Філософія» здійснюється за національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та за накопичувальною бально-рейтинговою системою (100-бальною), що передбачає оцінювання здобувачів за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності.</p> <p>Шкала оцінювання: відмінно – 90 – 100 б.; добре – 89 – 75 б.; задовільно – 60 – 74 б.; незадовільно – 26 – 59 б.; неприйнятно – 0 – 25 б.</p> <p><i>Поточний контроль</i> знань здобувачів проводиться за такими формами:</p> <p>а) під час лекційних занять;</p> <p>б) під час самостійних занять:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опитування або тестування знань студентів з теоретичного матеріалу; – оцінка виконання завдань під час заняття; <p>в) за результатами виконання завдань самостійного опрацювання (індивідуальних завдань):</p> <ul style="list-style-type: none"> – оцінка виконання домашніх завдань під час заняття; – оцінка підготовки глосарію, презентацій; – обговорення проблемних матеріалів під час практичних занять; – обговорення матеріалів доповідей із поставленого проблемного питання, проведення дискусій, підведення резюме з цього питання під час практичного заняття. <p><i>Підсумковий контроль</i> знань здійснюється під час підсумкового тренінгового заняття.</p> <p>Результати навчання із вивчення навчальної дисципліни визначаються у балах, які виставляються згідно з критеріями оцінювання.</p> <p><i>Критерії поточного оцінювання знань.</i></p> <p><i>Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування:</i></p> <p>3 б. - В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст</p>

теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

2,5 б. - Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

2 б. - В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

1 б. Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

0,5 б. - Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання, але був присутній на занятті.

Доповнення виступу:

1 б. – отримують здобувачі, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 б. - бал отримують здобувачі, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Експрес-контроль:

1 б. нараховуються здобувачам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

0,5 б. отримують здобувачі, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми

Ведення опорного конспекту лекції:

1 б. нараховуються здобувачам, які в повному обсязі самостійно і творчо опрацювали всі питання лекції і вільно володіють її змістом.

0,5 б. нараховується здобувачам, які опрацювали лише окремі питання лекції і не достатньо вільно володіють її змістом.

Ведення конспекту періоджерел:

1 б. отримують здобувачі, які опрацювали всю необхідну обов'язкову літературу, засвоїли її основні теоретичні положення, вміють їх пояснити і розтлумачити.

0,5 б. отримують здобувачі, котрі опрацювали не всю необхідну літературу, не завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Оцінювання *есе та презентацій (7-8 балів)* за визначеними темами виставляється відповідно до критеріїв:

– за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше трьох джерел інформації);

– за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на літературні джерела;

– за наявність змістовних висновків;

– за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

Виконання самостійної роботи.

11-14 б. В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

8-10 б. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань

5-7 б. В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

3-4 б. Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

1-2 б. Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

0 б. Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Допуск до підсумкового контролю становить 60 балів та визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку необхідно набрати студентові для отримання позитивної оцінки «задовільно». При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Фактична кількість балів, отримана студентом за результатами поточного контролю та підсумками контрольного заходу, переводиться в оцінку за такими критеріями:

– оцінка «відмінно» (90-100 балів) виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, наявного в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, уміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку й розвитку, чітко, лаконічно, логічно послідовно відповідати на поставлені питання, уміння застосовувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань;

– оцінка «добре» (89-75 балів) виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності;

– оцінка «задовільно» (60-74 балів) виставляється за посередні знання навчального матеріалу, недостатньо аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень під час виконання практичних завдань;

– оцінка «незадовільно» з можливістю повторного складання екзамену (26-59 балів) виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань;

– оцінка «не прийнято» з обов'язковим повторним вивченням модуля (навчальної дисципліни) (0-25 балів) виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватися під час виконання практичних завдань, незнання основних фундаментальних положень.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами (денна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
T1	2	1	3	1,5	12	11
T2	2	1	3	1,5	-	-
T3	1	0,5	2	1	-	-
T4	1	0,5	3	1,5	12	10
T.5	1	0,5	3	1,5	-	-
T.6	1	0,5	3	1,5	-	-

	T.7	1	0,5	3	1,5	12	10
	T.8	3	1,5	6	3	-	-
	T.9	1	0,5	2	1	-	-
	T.10	2	1	3	1,5	14	11
	T.11	1	0,5	3	1,5	-	-
	Разом	16	4	34	14	50	42
	<p>Ліквідація академічних заборгованостей відбувається згідно з графіком, який до закінчення екзаменаційної сесії укладається навчально-методичним відділом ДДПУ разом з диспетчерською службою факультету. Роботи, що здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за відповідний вид діяльності).</p> <p>Перескладання підсумкового контролю відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (лікарняний).</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності: списування під час тестування та екзамену заборонено (у т.ч. із використанням мобільних девайсів).</p> <p>Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із керівництвом.</p>						
Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус вивчення»	<p>Навчальну дисципліну «Філософія» розроблено відповідно до потреб та особливостей кожного здобувача, ураховано персоналізовані траєкторії навчання; у процесі вивчення даного курсу здобувач стає обізнаним у глибинних зрушеннях, які відбулися у сучасній філософії, розуміє філософію як спосіб критичного аналізу, осмислення найбільш вагомих сучасних проблем і процесів; вивчення даного курсу передбачає розвиток здатності здобувачів розуміти сучасні теорії свідомості, свободи тощо, знати суспільне благо та справедливість і знаходити шляхи їх реалізації, володіти універсальною логічною метамовою науки, творчо і глибоко розуміти світ і себе у цьому світі.</p>						

Мартинов Р.С.,
канд. філос. наук, доцент

